

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
MEDENİ USUL HUKUKU (ÇİFT)
FİNAL SINAVI CEVAP ANAHTARI
11.5.2017

1) Görev, bir uyuşmazlığı çözmeye görevli mahkemenin tespiti için gereklidir. Görev belirlenirken öncelikle yargı yolunun seçilmesi gerekmektedir. Yargı yolu davanın Adli mi yoksa İdari yargı yollarından hangisinde çözüleceğinin belirlenmesidir.

Yargı yolu seçildikten sonra (adli yargının hukuk bölümü) davanın o yargı yolu içinde bulunan özel bir mahkemede görülüp görülmeyeceği öncelikli olarak incelenecektir. Genel mahkeme ile özel mahkeme arasındaki ilişki bir görev ilişkisidir. Özel mahkemeler, Anayasa'nın 142. maddesi uyarınca tüm mahkemeler gibi kanunla kurulan ihtisas mahkemeleridir. Özel mahkemeler olarak; TTK mad. 5 uyarınca Ticaret Mahkemeleri (eskiden işbölümü ilişkisi iken yeni düzenleme ile görev ilişkisi olmuştur.) Kadastro mahkemeleri, İş Mahkemeleri, İcra Mahkemeleri, Aile Mahkemeleri, Tüketici Mahkemeleri, Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemeleri, Denizcilik İhtisas Mahkemeleri sayılabilmektedir. Bu mahkemelerin görev alanına giren bir uyuşmazlık olup olmadığı öncelikli olarak incelenmelidir. Eğer özel mahkemede görülecek bir uyuşmazlık söz konusu değil ise genel mahkemeler görevli olacaktır. Ancak her ne kadar olayda, taraflardan biri tacir olsa da ne mutlak ne de nispi ticari dava bulunmamaktadır. Bu nedenle olayımızda, özel görevli mahkeme bulunmamaktadır.

Davanın genel mahkemelerde görüleceği saptandıktan sonra, ilk derece mahkemeleri olan Asliye Mahkemelerinde mi, yoksa Sulh Hukuk Mahkemesinde mi görüleceği meselesini çözümlenmek gerekecektir. İşte bu meselenin çözümlenmesi görev kuralları vasıtası ile mümkün olur. HMK madde 1'e göre mahkemelerin görevi, ancak kanunla düzenlenir. Göreve ilişkin kurallar, dava şartıdır ve kamu düzeninden sayılır. Dolayısı ile taraflar davanın her aşamasında görevsizlik ileri sürebileceği gibi, mahkeme de davanın her aşamasında re'sen inceleyebilir. 6100 sayılı HMK, genel görevli mahkemeleri olan Asliye Hukuk mahkemelerinin görevini madde 2'de belirtmiştir. "Dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesidir." Bu hükme göre Sulh Mahkemelerinin görevleri dışında kalan bütün davalar Asliye Hukuk Mahkemelerinde görülecektir. Sulh Mahkemelerinin görevini düzenleyen temel hüküm HMK madde 4'te yer almaktadır. Madde' ye göre, Sulh hukuk mahkemeleri, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın;

a) Kiralanan taşınmazların, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler ayrık olmak üzere, kira ilişkisinden doğan alacak davaları da dâhil olmak üzere tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara karşı açılan davaları,

b) Taşınır ve taşınmaz mal veya hakkın paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin davaları,

c) Taşınır ve taşınmaz mallarda, sadece zilyetliğin korunmasına yönelik olan davaları,

ç) Bu Kanun ile diğer kanunların, sulh hukuk mahkemesi veya sulh hukuk hâkimini görevlendirdiği davaları görürler. (Örneğin, Kat Mülkiyeti Kanununun Ek 1 maddesi gereğince Kat Mülkiyeti Kanunundan doğan uyuşmazlıklarda görevli mahkeme Sulh Hukuk Mahkemesidir.)

Sayılanların haricinde HMK madde 383 uyarınca, çekişmesiz yargı işlerinde aksine görevli bir mahkeme bulunmadıkça, Sulh Hukuk Mahkemesi görevlidir. Çekişmesiz yargı işleri de bir yargılama faaliyeti olduğundan mahkemede görülür. Çekişmesiz yargı işleri HMK m. 382'de sayılmıştır. Ancak bu sayıma bir sınırlı sayıma değildir. Çekişmesiz yargıyı çekişmeli yargıdan

ayırır üç temel özellik; uyumsuzluğun bulunmaması, ilgililerin (taraf değil) ileri süreceği bir hakkın olmaması ve hâkimin bu işlerde re'sen harekete geçmesidir.

Olayımızda, terditli dava söz konusudur. Davacı dava dilekçesinde birden fazla talepte bulunuyorsa, yani asıl talebi kabul edilmediği takdirde fer'i talebi hakkında karar verilmesini istiyorsa terditli ya da kademeli bir dava söz konusudur. Terditli dava HMK madde 111'de düzenlenmiştir; "Davacı, aynı davalıya karşı birden fazla talebini, aralarında aslilik-ferilik ilişkisi kurmak suretiyle, aynı dava dilekçesinde ileri sürebilir. Bunun için, talepler arasında hukuki veya ekonomik bir bağlantının bulunması şarttır. Mahkeme, davacının asli talebinin esastan reddine karar vermedikçe, fer'î talebini inceleyemez ve hükme bağlayamaz." Bu durumda terditli davadan söz edebilmek için iki şart söz konusudur;

* Talepler arasında aslilik- fer'ilik ilişkisi bulunmalıdır.

* Birlikte ileri sürülen bu talepler arasında hukuki ya da ekonomik bağ olmalıdır.

Terditli dava sonucunda, asli ya da fer'i taleplerden biri kabul edilir. Öncelikle asli talep incelenir, asli talep reddedilirse fer'i talebin incelenmesine geçilecektir.

Terditli davada öncelik asli talebe verilir. Ancak olayımızda, asli talep olan taşınmazın tescili istemi ile fer'i talep olan arsa bedelinin iadesi halinde de görevli mahkeme değişmeyecektir. Olayımızda, Asliye Hukuk Mahkemeleri görevlidir.

Hukuki himayenin elde edilmesi için hangi mahkemeye başvurmak gerektiği konusunda görev kavramı sorunun sadece bir bölümünü aydınlatır. Türkiye sınırları içinde birden fazla Sulh ve Asliye Hukuk Mahkemesi bulunduğu göre bunlardan hangisinde dava açılması gerektiği ayrı bir soru teşkil eder. Hangi yerdeki Sulh veya Asliye Hukuk Mahkemesine başvurulacağını düzenleyen kurallara yetki kuralları denir. Diğer bir ifade ile bir davaya yer itibariyle bakma iktidarına sahip mahkemeye yetkili mahkeme ve bu hususu düzenleyen kurallara da yetki kuralları adı verilir. Mahkemelerin yetkisi, mahkemelerin iş sahasının coğrafi açıdan sınırlanmasını ifade eder.

Yetki kuralları, genel yetkili mahkemeleri ve özel yetkili mahkemeleri belirleyen kurallar olarak iki gruba ayrılır. Genel Yetkili Mahkeme; HMK madde 6'ya göre, "davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri mahkemesidir. Yerleşim yeri, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre belirlenir." Medeni kanunumuz madde 19/1'e göre, "Yerleşim yeri bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir". Söz konusu hükme göre bir yerin iradi yerleşim yeri olabilmesi için, öncelikle kişinin orada fiilen oturması gerekir. Aynı zamanda, kişinin burada sürekli kalma niyetinin olması gerekir. Bu anlamda bir yerde fiilen oturma objektif unsur; oturma niyeti ise sübjektif unsur olarak nitelendirilir. Genel yetki kuralı bir şahsa karşı açılacak bütün davalar için yetkili olan mahkemeyi tayin eder. Özel yetki kuralları ise, belirli bazı davalar açısından yetkili mahkemeyi tayin eder. Ancak, kanun bazı davaların belirli bir mahkemede görülmesini emretmiştir. Bu durumlarda kesin yetki söz konusu olacaktır. Kesin yetki hallerinde, genel yetki kuralları ile özel yetki kuralları uygulanmayacaktır. Davanın mutlaka kesin yetkili mahkemede açılması gerekir. Kesin yetki kuralları genel yetki kurallarını ve özel yetki kurallarını bertaraf eder.

Kural olarak, yetki itirazı bir ilk itirazdır. İlk itiraz yalnızca taraflar tarafından ileri sürülebilir. İlk itiraz yalnızca cevap dilekçesinde ileri sürülebilir. Cevap dilekçesi verildikten sonra yetki itirazı taraflarca ileri sürülemez, hakim tarafından da hiçbir zaman resen dikkate alınmaz. Ancak kesin yetki hallerinde, kamu düzeni teşkil ettiğinden, yetkili mahkemede dava açılması dava şartı sayılır. Bu nedenle taraflar her zaman ileri sürebileceği gibi, mahkeme de re'sen inceleme yapmak zorundadır.

HMK madde 12'de, taşınmazın aynına ilişkin davalarda "taşınmazın bulunduğu yer mahkemesi" kesin yetkili olduğu belirtilmiştir. Olayımızda asli talep, taşınmazın tapusunun iptali ile kendileri adına tescildir.

Fer'i talep bakımından incelenecek olursa, Ayşe Asmaz ile Güzelyapı İnşaat Sanayi Ltd. Şti. arasındaki satış vaadi sözleşmesinden doğan bir alacak talebi söz konusudur. Öncelikle, fer'i talep bakımından genel yetkili mahkeme, borçlu Ayşe Asmaz'ın yerleşim yeri olan Bakırköy mahkemeleri olacaktır. Bunun yanında, HMK m. 10 gereğince sözleşmeden doğan özel yetki kuralı mevcuttur. Sözleşmeden doğan davalar, sözleşmenin ifa yeri mahkemesinde açılabilir. İfa yeri sözleşmede açıkça ya da zımni olarak belirlenmişse o yer mahkemesinde açılır. Ancak ifa yeri sözleşmede belirlenmemiş ise, TBK m. 89 uyarınca ifa yeri belirlenmelidir. Para borçları, alacaklının ödeme zamanındaki yerleşim yerinde, Parça borçları, sözleşmenin kurulduğu sırada borç konusunun bulunduğu yerde, bunların dışındaki bütün borçlar, doğumları sırasında borçlunun yerleşim yerinde ifa edilir. Olayımızda, fer'i talep, arsa bedeli ile masrafların tahsilidir. Bir para borcu söz konusu olduğundan, fer'i talep bakımından alacaklı Güzelyapı İnşaat'ın yerleşim yeri (merkezi) Şişli, yani İstanbul Adliyesi Mahkemelerinde dava açılacaktır.

Ancak, asli talep olan taşınmazın tapusunun iptali ve tescili talebi, taşınmazın aynında değişikliğe neden olduğundan, HMK m. 12 uyarınca, kesin yetki söz konusudur. Kesin yetki halleri, genel ve özel yetki hallerini bertaraf edeceğinden, olayımızda yetki asli talebe göre belirlenmelidir. Dolayısı ile olayımızda, taşınmazın bulunduğu Kadıköy yani İstanbul Anadolu Asliye Hukuk Mahkemeleri görevli ve yetkilidir.

2) Asli müdahale, görülmekte olan bir dava veya çekişmesiz yargı işinde, o yargılama konusu şey veya hak üzerinde, yargılamanın tarafları veya ilgilileri ile hukuki yararı çatışan üçüncü bir kişinin, bu kişilere karşı aynı mahkemede ayrı bir dava açmasıdır. Asli müdahale kurumunu ifade etmek üzere, bazı kaynaklarda, bağımsız katılan ismi verilmekte ise de, burada katılma, bir müdahale anlamına gelmemektedir. Asli müdahale gerçekte üçüncü kişinin açılmış bir davaya müdahalesi olmayıp, ilk davanın taraflarına veya çekişmesiz yargı işinin ilgililerine karşı açılmış bağımsız bir davadır.

- Asli müdahale davasının açılabilmesi için her şeyden önce görülmekte olan bir ilk dava olmalıdır.

- Asli müdahale davanın ilk derecedeki yargılama sürecinin her aşamasında mümkündür. Ancak kanun yolu aşamalarında asli müdahale talebinde bulunulamaz.

- Çekişmesiz yargıda asli müdahale mümkündür.

- Asli müdahale davası açan kişinin ilk davanın tarafı olmaması gerekir. Yani fer'i müdahil ya da kendisine dava ihbar edilen kişiler de asli müdahale talebinde bulunabilir.

- Asli müdahale, bir dava olduğundan, müdahilin ayrıca taraf ve dava ehliyetine sahip olması gerekir.

- Asli müdahilin, müdahale davasında hukuki yararı olmalıdır. Yani dava konusu şey üzerinde kısmen veya tamamen bir hak iddia etmesi gerekir.

Asli müdahale ile görülmekte olan davanın taraflarına karşı ayrı ve bağımsız bir dava açılmaktadır. Bu nedenle asli müdahalede iki dava söz konusudur. Bunlardan ilki, iki taraf arasında görülmekte olan bir dava, ikincisi ise, asli müdahil tarafından ilk davanın iki tarafına karşı açılan davadır. İlk davanın davacı ve davalısı, asli müdahale davasında, asli müdahalenin niteliği gereğince mecburi dava arkadaşı durumundadırlar. Ancak, davada birlikte hareket etmek zorunda değildirler. Dava sonunda bunlar hakkında ayrı ayrı da karar verilebilir.

Asli müdahale davası bağımsız bir davadır. Bu nedenle açılırken harç yatırılması gerekir. Asli müdahale davasında, görevli ve yetkili mahkeme, ilk davanın açıldığı mahkemedir. Bu dava ayrı bir mahkemede açılır ise, asli müdahale davası olmaz. Asli müdahil, davada taraftır. Dolayısı ile hakkında dava sonunda bir karar verilir. İlk dava ile asli müdahale davası birlikte görülmekle birlikte, bunlar iki ayrı davadır. Mahkeme, her iki davayı birlikte inceleyip karar verebilir. Gerekli görürse, davalardan birisini öncelikle inceler ve sonuçlandırır. Daha sonra

diğer dava hakkında karar verilir. Davalardan biri diğer davada bekletici sorun yapılabilir. Davalar bağımsız olduğundan, her iki dava hakkında da ayrı ayrı karar verilir. Her iki davanın tarafları kendileri hakkında verilen karara karşı kanun yoluna başvurabilir.

Asli müdahale davasında verilen hüküm, asli müdahil ve müdahale davasının davalısı olan ilk davanın tarafları hakkında kesin hüküm teşkil eder. Müdahale davasında verilen hüküm, ilk davada kesin hüküm teşkil etmez. Çünkü iki davanın tarafları aynı değildir. Olayımızda, Basri Batı ve Esmâ Batı asli müdahale talebinde bulunabilecektir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken bir husus da, Basri ve Esmâ Batı kardeşler, miras üzerinde elbirliği mülkiyetine sahip olduğundan aralarında mecburi dava arkadaşlığı bulunur. Bu nedenle asli müdahale davasını her iki kardeşin birlikte açması gerekecektir.

3) Davacının, dava açmakta hukuki yararının olması bir dava şartıdır. Burada sözü edilen hukuki yarar, davacının sübjektif hakkına hukuki koruma sağlanması hususunda mahkemeye başvurmasında hali hazırda hukuken korunmaya değer bir yararın bulunmasıdır. Davacının dava hakkına sahip olması, dava açabilmesi için yeterli değildir. Bunun yanında hukuki yararının da olması aranır. Hukuki yarar, korunmaya değer bir yarar olmalıdır. Hukuki yarar, güncel olmalıdır. Hukuki yarar, ideal veya ekonomik değil, hukuki olmalıdır. Hukuki yarar, dava açıldığı anda var olmalıdır. İlerideki bir yarar yeterli değildir. Bu nedenle müeccel alacak için dava açmada hukuki yarardan söz edilemez.

Tespit davası, bir hukuki ilişkinin varlığının veya yokluğunun belirlenmesine ilişkin bir davadır. Tespit davası yolu ile bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığı ya da yokluğu veya bir belgenin sahte olup olmadığının tespiti mahkemeden talep edilir (m.106). Tespit davası eda davasının öncüsüdür. Her eda davasında bir tespit hükmü yer alır. Ancak, hukuki yarar bakımından, eda davası açılmasının mümkün olduğu hallerde, tespit davası açılmaz. Çünkü bu davanın açılmasında hukuki yarar yoktur. Tespit davası açanın, bu davayı açmakta, korunmaya değer, güncel, hukuki bir yararı olmalıdır. Bir hukuki ilişkinin tespitinde hukuki yararın bulunması 3 şarta bağlıdır; 1. Davacının hakkı veya hukuki durumu güncel bir tehlike ile tehdit edilmiş olmalıdır. 2. Bu tehdit nedeni ile davacının hukuki durumu tereddüt içinde olmalı ve bu husus davacıya zarar verebilecek nitelikte olmalı 3. Yalnız kesin hüküm etkisine sahip olup, cebri icraya yetki vermeyen tespit hükmü, bu tehlikeyi gidermeye elverişli olmalıdır. Bu nedenle, eda davası açılması mümkün olan hallerde tespit davası açılmasında hukuki yarar yoktur. Çünkü eda davasında verilen hüküm, aynı zamanda dava konusu hukuki ilişkinin var olup olmadığını da tespit eder. Hukuki yararın bulunması bir dava şartıdır. Bu nedenle, hâkim davayı açmada hukuki yararın bulunmadığını re'sen tespit edebilir ve davayı reddedebilir.

Olayımızda da vadesi gelmiş, muaccel, bir borç bulunmaktadır. Muaccel bir borcun tespitinde hukuki yarardan söz edilemez. Bu nedenle, davacının, borcun tespit ve tahsili için eda davası açması uygun olurdu.

4) a. Dava dilekçesinin içeriği HMK m. 119'da düzenlenmiştir. Buna göre dava dilekçesinde aşağıdaki hususlar bulunur;

a) Mahkemenin adı. b) Davacı ile davalının adı, soyadı ve adresleri. c) Davacının Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası. ç) Varsa tarafların kanuni temsilcilerinin ve davacı vekilinin adı, soyadı ve adresleri. d) Davanın konusu ve malvarlığı haklarına ilişkin davalarda, dava konusunun değeri. e) Davacının iddiasının dayanağı olan bütün vakıaların sıra numarası altında açık özetleri. f) İddia edilen her bir vakıanın hangi delillerle ispat edileceği. g) Dayanılan hukuki sebepler. ğ) Açık bir şekilde talep sonucu. h) Davacının, varsa kanuni temsilcisinin veya vekilinin imzası.

119/1- ğ bendine göre davada talep sonucu açık biçimde gösterilmelidir. Dava dilekçesinin talep sonucu bölümüne davacı neye karar verilmesini istiyorsa onu açık olarak yazar. Talep

sonucu çok açık şekilde yazılmalıdır. Talep sonucunun açık olması, hakimin davayı kabul edince, talep sonucunu aynen hüküm fıkrası olarak kararına almasına yarar. Esasen, hakim, davacının talep ettiği kadar fazlasına hüküm veremez (m. 26). Bu nedenle davacı dava dilekçesinde nelerin talep edildiğini noksansız olarak göstermelidir. Talep sonucu açık değil ise, mahkeme, davacıya talep sonucunu açıklattırmalıdır (m. 31). HMK m. 31’de, hakim, “belirsiz yahut çelişik gördüğü hususları” taraflara açıklama yaptırabilir. Bu hakime verilen bir yetki ve bir ödevdir.

b. Dava dilekçesinde gösterilen ve davacının elinde bulunan belgelerin (yazılı delillerin) asılları ile birlikte davalı sayısından bir fazla düzenlenmiş örneklerinin veya sadece örneklerinin dilekçeye eklenerek, mahkemeye verilmesi zorunludur (HMK m. 121). Dava dilekçesinde, iddia edilen her bir vakianın hangi delillerle ispat edileceğinin yazılması gerekir. Bu 194. Maddede belirtilen somutlaştırma yükünün bir gereğidir. Fakat iddia edilen her bir vakianın hangi delillerle ispat edileceğinin dava dilekçesinde yazılmamış olması, dava dilekçesinde eksiklik olarak nitelendirilmemiştir (m. 119/2). Davacı, dava dilekçesinde davasını dayandırdığı vakıaları ve bu vakıaları hangi delillerle ispat edeceğini en geç cevaba cevap dilekçesi ile yapmalıdır. Ondan sonra davası delillerini hasretmiş sayılacaktır.

Dava dilekçesinde gösterilen, ancak dava dilekçesi veya cevaba cevap dilekçesi ile ekinde mahkemeye sunulmayan yazılı delillerin mahkemeye sunulması için, ön inceleme duruşmasında davacıya iki haftalık kesin süre verilir (m. 140/5).

c. Davanın konusu ve malvarlığına ilişkin davalarda dava konusunun değeri, dava dilekçesinde yazılmalıdır. Dava konusu bölümüne açık şekilde davanın konusunun yazılması gerekir. Davanın konusunun ne olduğu, dava dilekçesinin talep sonucundan anlaşılacağı için, dilekçenin başına ayrıca kısaca davanın konusunun yazılmamış olması m. 119/2 anlamında eksiklik sayılmaz. Ancak dava dilekçesinin talep sonucu bölümünden dava konusunun ne olduğu anlaşılıyorsa, hâkim, davacıya dava konusunun ne olduğunu açıklattırmalıdır.

Malvarlığına ilişkin davalarda, dava dilekçesinde dava konusu değer yazmak zorundadır (m. 119/1-d).

Dava dilekçesinde dava konusu değer gösterilmemiş ise, bu değer davacıya tespit ettirilir. Davacının değeri tespit etmekten kaçınması halinde, dava dilekçesi işleme konulmaz. Bu halde sadece dava açılmamış sayılır. Mahkeme bu gerekçe ile davanın reddine karar veremez.

5. İkrar, görülmekte olan bir davada taraflardan birinin diğer tarafça ileri sürülen ve kendisi aleyhine hukuki sonuç doğurabilecek nitelik taşıyan maddi vakianın doğruluğunu kabul etmesidir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 188. maddesi uyarınca tarafların veya vekillerinin mahkeme önünde ikrar ettikleri vakıalar çekişmeli olmaktan çıkar ve bunların ispatı gerekmez. İkrarın içeriğine göre ikrar çeşitlere ayrılır ve her bir ikrar türünde ispat yükü yeniden değerlendirilmelidir. İkrar türleri; basit ikrar, mevsuf (vasıflı) ikrar, bileşik ikrardır. Bileşik ikrara da bağlantılı bileşik ikrar ve bağlantısız bileşik ikrar şeklinde ikiye ayrılır. Basit ikrarda, karşı tarafın ileri sürdüğü vakianın doğru olduğunun kayıtsız şartsız kabul edilmesi söz konusudur. Bu halde ikrar edilen vakıalar ispata gerek olmaksızın hükme esas alınır.

a. Somut olayda, davalı Güzel Yapı İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.’nin Ali Akın’dan satın aldıkları malzemenin ayıplı olduğunu ileri sürmesi “*bağlantılı bileşik ikrar*”dır. Davalı burada davacının iddiasını ikrar etmekle birlikte, onunla ilgili olarak bir savunma sebebi ileri sürmektedir. Bağlantılı bileşik ikrarda, bir tarafın ileri sürdüğü vakıa karşı tarafça bütünüyle kabul edilmekte yani vakianın doğru olduğu ve bildirilen vasıfta bulunduğu kabul edilmekte fakat ikrar edilen vakıa ile bağlantılı bulunan başka bir vakıa ileri sürülerek ikrar edilen vakianın hukuki sonuçlarının doğması engellenmekte ya da hükümsüz kılınmaktadır.

İspat yükü, HMK m.190 uyarınca, iddia edilen vakıaya bağlanan hukuki sonuçtan kendi lehine hak çıkararak tarafı aittir. İkrar bu mahiyette ise ispat yükünün kime ait olacağı hususu tartışmalıdır. Türk Medeni Kanunu ve HMK’da bu konuda hüküm bulunmamaktadır.

Bağlantılı bileşik ikrarın bölünebilir bölünemeyeceği hususunda doktrin ve Yargıtay farklı çözümlere ulaşmaktadır. Yargıtay bu tip ikrarın bölüneceği ve ispat yükünün yer değiştireceği görüşündedir. Bu görüş ikrar eden tarafı iddia edilen vakıyı inkâra sevk edebileceği nedeniyle eleştirilmektedir. Doktrinde ise, bu tip ikrarın bölünemeyeceği ve ispat yükünün yer değiştirmeyeceği kabul edilmektedir.

O halde somut olay bakımından, ikrarın bölünmezliği kabul edildiği takdirde, ispat yükü yer değiştireceği için, ispat yükü davacı Ali Akın'ın üzerinde olacaktır ve iddiasını ispat yükü altında olacaktır. Ali Akın hukuki ilişkinin varlığını ve malları sattığını bu iddiasını ispat yükü altında olacaktır. Buna mukabil ikrarın bölünebileceği kabul edilen hallerde ispat yükü davalı Güzel Yapı İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin omuzlarında bulunacağından o da Ali Akın'dan satın aldıkları malzemelerin ayıplı olduğunu ispat yükü altında olacaktır. Bu halde, Güzel Yapı İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. malzemelerin ayıplı olduğunu ispat edecektir. İspat faaliyeti deliller aracılığıyla yapılacaktır. Deliller; takdiri deliller ve kesin deliller olarak ikiye ayrılır. Takdiri deliller; şahit, bilirkişi, keşif ve özel hüküm sebepleridir. Takdiri delillerde hâkimin sunulan delilin iddia edilen vakıyı ispat edip etmediği noktasında bir takdir bulunmaktadır. Oysa kesin delillerde hâkimin böyle bir takdir hakkı bulunmamaktadır. Kesin deliller, ikrar, kesin hüküm, senet ve yemindir.

HMK m. 200 uyarınca, HMK m. 200'e göre, bir hakkın doğumu, düşürülmesi, devri, değiştirilmesi, yenilenmesi, ertelenmesi, ikrarı ve itfası amacıyla yapılan hukuki işlemlerin, yapıldıkları zamanki miktar veya değerleri 2.590-TL.'yi (2017 yılı için) geçtiği takdirde senetle ispat olunması gerekir. Ancak olayda, ispat edilmesi gereken vakıa hukuki ilişkinin varlığı değil; malzemelerin ayıplı olduğudur. Diğer bir deyişle ispat edilecek olan vakıa bir hukuki fiildir. Senetle ispat kuralı hukuki işlemler açısından geçerlidir. Hukuki fiil niteliğindeki eylemler tanıkla veya her türlü delille ispat edilebilir. Bu sebeptir ki, somut olayda, senetle ispat zorunluluğu bulunmamaktadır. Güzelyapı İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti., bu iddiasını her türlü delille ispat edebilecektir.

b. Davalı Güzelyapı İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin dava dilekçesinde ileri sürdüğü, *“Ali Akın'ın da kendilerine başka bir binanın inşaatında 50.000 TL tutarında malı teslim etmediği”* şeklindeki iddiası, *“bağlantısız bileşik ikrar”*dır.

Bağlantısız bileşik ikrarda, bir tarafın ileri sürdüğü vakıa karşı tarafça bütünüyle kabul edilmekte yani vakıanın doğru olduğu ve bildirilen vasıfta bulunduğu kabul edilmekte fakat ikrar edilen vakıa ile bağlantısı bulunmayan başka bir vakıa ileri sürülerek ikrar edilen vakıanın hukuki sonuçlarının doğması engellenmekte ya da hükümsüz kılınmaktadır.

Doktrinde çoğunluk bağlantısız bileşik ikrarın bölünebileceği görüşündedir. Yargıtay'ın görüşü de aynı doğrultudadır. Bu halde olayımızda Ali Akın'ın da kendilerine borçlu olduğunu ve malı teslim etmediğini ispat yükü; davalı Güzelyapı İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'nin üzerinde olacaktır. HMK m. 190 uyarınca, ispat yükü, iddia edilen vakıaya bağlanan hukuki sonuçtan kendi lehine hak çıkararak tarafına aittir. Bu bakımdan davalı Güzelyapı İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'i sözü edilen vakıaya bağlanan hukuki sonuçtan kendi lehine hak çıkarmaktadır. Davalı Güzelyapı İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti., aralarındaki sözleşmenin varlığını ve Ali Akın'ın da borcunu ödemediğini ispat edecektir. Olayda, bir hukuki ilişki bulunmaktadır. HMK m. 200 uyarınca, bir hakkın doğumu, düşürülmesi, devri, değiştirilmesi, yenilenmesi, ertelenmesi, ikrarı ve itfası amacıyla yapılan hukuki işlemlerin, yapıldıkları zamanki miktar veya değerleri 2.590-TL.'yi (2017 yılı için) geçtiği takdirde senetle ispat olunması gerekir.

Davalı taraf dava dilekçesinde bildirilmemiş olan kendi lehine vakıaları ileri sürerek davanın reddini isteyebilecektir. Bu durumda davalı, davacı tarafından ileri sürülmüş olan vakıaları tartışma konusu yapmadan yeni vakıalara dayanarak davacının iddia ettiği hakkın mevcut olmadığını veya dava konusu yapılamayacağını ileri sürer. Davalının ileri sürebileceği bu

savunma vasıtaları, def'iler ve itirazlar gibi maddi hukuka ilişkin olabileceği gibi dava şartları ve ilk itirazlar gibi usul hukukuna ilişkin de olabilecektir.

6) a. Somut olayda, Ali Akın sözleşmenin varlığını HMK m. 200 hükmü uyarınca senetle ispat mecburiyetindedir. Ancak senetle ispat kuralının birtakım istisnaları bulunmaktadır ve bu istisnalar Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda sayılmaktadır.

Senetle ispat kuralının istisnaları şu şekilde ifade edilebilecektir:

1) Senetle ispatı gereken hususlarda senetle ispat kuralı ile ilgili düzenleme hatırlatılarak karşı tarafın açık muvafakati hâlinde tanık dinlenebilir.

2) Delil başlangıcının bulunması hâlinde tanık dinlenebilir.

3) Taraflar aralarında yapacakları delil sözleşmesiyle senetle ispat kuralını bertaraf edebilir.

4) Ayrıca, HMK m.203'te sayılan şu hallerde senetle ispat zorunlu değildir ve bu hallerde tanık dinlenebilir: a) Altsoy ve üstsoy, kardeşler, eşler, kayınbaba, kaynana ile gelin ve damat arasındaki işlemler. b) İşin niteliğine ve tarafların durumlarına göre, senede bağlanmaması teamül olarak yerleşmiş bulunan hukuki işlemler. c) Yangın, deniz kazası, deprem gibi senet alınmasında imkânsızlık veya olağanüstü güçlük bulunan hâllerde yapılan işlemler. ç) Hukuki işlemlerde irade bozukluğu ile aşırı yararlanma iddiaları. d) Hukuki işlemlere ve senetlere karşı üçüncü kişilerin muvazaa iddiaları. e) Bir senedin sahibi elinde beklenmeyen bir olay veya zorlayıcı bir nedenle yahut usulüne göre teslim edilen bir memur elinde veya noterlikte herhangi bir şekilde kaybolduğu kanısını kuvvetlendirecek delil veya emarelerin bulunması hâli.

Görüldüğü üzere, senetle ispat zorunluluğunun istisnalarından birisi olarak, “bir senedin sahibi elinde beklenmeyen bir olay veya zorlayıcı bir nedenle yahut usulüne göre teslim edilen bir memur elinde veya noterlikte herhangi bir şekilde kaybolduğu kanısını kuvvetlendirecek delil veya emarelerin bulunması hâli” de ifade edilmektedir. Somut olayda, Ali Akın dükkanının yandığını ve bu yangında aralarındaki senedin yanarak yok olduğunu ileri sürmektedir. Bu durumda, Ali Akın senetle ispat kuralının istisnasının bulunduğunu ispatlayarak, iddiasını ispat bakımından takdiri deliller de dahil olmak üzere diğer delillere dayanabilecektir.

b. Somut olayda, Ali Akın, 300.000 TL tutarındaki alacağını ve 20.000 TL'lik zararını ispat edecektir. Ali Akın'ın 300.000 TL tutarındaki alacağı, tarafların aralarındaki sözleşmeden yani hukuki ilişkiden doğmakta olup, HMK m. 200'de hukuki işlemlerin ispatı bakımından öngörülen parasal sınırı yani (2017 yılı için) 2590- TL'yi aşmış olduğundan senetle ispat edilmesi zorunludur. Senet hukukumuzda en önemli kesin delildir. Diğer kesin delillere nazaran uygulamada da en çok görülen kesin delildir. Bu sebeptendir ki, çoğu kez kesin delille ispat yerine, senetle ispat denilmektedir. Somut olayda taraflar aralarındaki hukuki ilişkinin ispatı bakımından senet almamayı tercih etmişlerdir. Bu durumda, iddiaları diğer kesin delillerle ispat etmeleri gerekecektir. Diğer kesin deliller ise, “*ikrar*” (m. 188), “*yemin*” (m. 225 vd.), “*kesin hüküm*” (m. 303)'dür.

Somut olayda, “*kesin hüküm*” mevcut olamayabileceğinden; davalı Güzelyapı İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd.'nin borcunu “*ikrâr*” etmesi gerekecektir. Zira ikrar da her zaman mümkün olamayabileceğinden, davacı Ali Akın'ın iddiasını, “*yemin*” deliline başvurarak ispat etmesi gerekecektir. Yemin, taraflardan birinin bir vakıanın gerçeğe uygun olup olmadığı hakkında beyanda bulunmasıdır. Başka bir ifade ile yemin, beyan edilen vakıanın söylenen şekilde gerçekleştiğine, kutsal şeyleri tanık göstermektir. Yemin için davet edilen kimse, tayin edilen gün ve saatte mahkemede geçerli bir özürlü olmaksızın bizzat hazır bulunmaz yahut hazır bulunup da yemini iade etmez ya da yemini eda etmekten kaçınırsa yemin konusu vakıaları ikrar etmiş sayılır (m. 229/1). Yeminin iadesi durumunda yemin teklif eden taraf, yani kendisine yemin iade olunan kimse, yemin etmekten kaçınırsa yeminin konusunu oluşturan

vakıyı ikrar etmiş ispat edilememiş sayılır. Yeminin iadesi durumunda yemin teklif eden tarafın yemini yerine getirmekten kaçınması hâlinde, yemine konu vakıya yemin teklif eden taraf açısından ispatlanamamış sayılacaktır (m. 229/2). O halde Güzelyapı borcunu ikrar etmezse, Ali Akın, Güzelyapı İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd.'ni yemine davet edilebilecektir. Yemin teklifi, kabul ya da iade edilmediği takdirde, Ali Akın iddiasını ispat etmiş sayılacaktır.

Somut olayda, Ali Akın, 20.000 TL zararın ispatını ise her türlü delille gerçekleştirebilecektir. Zira, kural belirli bir miktarı aşan hukuki işlemlerin kesin delillerle; bu miktarı aşmayan hukuki işlemlerin ve hukuki işlem dışında kalan kendisine sonuç bağlanan hukuki fiillerin ise, her türlü delille ispat edilebileceğidir. Olayda, ispatı gereken “zarar” bir hukuki fiildir. Bu sebepledir ki, “tanık” (m. 240-265), “bilirkişi” (m.266-287), “keşif” (m.288-292) gibi delillerle ispatı mümkündür.

7) HMK m. 357’ye göre, ilk derece mahkemesinde ileri sürülmeyen iddia ve savunmalar dinlenemez. İlk derece mahkemesinde ileri sürülmeyen iddia ve savunmaların karşı tarafın muvafakatiyle dahi bölge adliye mahkemesinde ileri sürülemez. Bölge adliye mahkemesi, iddia ve savunmanın değiştirilmesi ve genişletilmesi yasağına aykırılığı kendiliğinden gözecektir. İlk derecede yargılama yapılırken mevcut olan, bilinen, tarafların bilgisinde olan ve taraflarca getirilme ilkesine tabi olan dava malzemesi istinafta ileri sürülemez, incelenemez. Ancak bölge adliye mahkemesince kendiliğinden incelenecek hususlar şüphesiz taraflarca da ileri sürülebilecektir. Başka bir deyişle, resen göz önüne alınacak hususlar, dosyada usulünce yer alan tüm itiraz sebepleri mahkemece resen dikkate alınır. Ayrıca resen araştırma ilkesinin uygulandığı bir dava veya işte de yeni vakıya ileri sürülmesi mümkündür.

İlk derece mahkemesinde mevcut olduğu halde ileri sürülmeyen vakıalar istinaf aşamasında da ileri sürülemez. İlk derece mahkemesi yargılamasından sonra ortaya çıkan vakıaların da, istinafta ileri sürülmesi mümkün değildir, ancak yeni bir davanın konusunu oluşturur.

Olayımızda ibra belgesi söz konusudur. İbra, hukuki niteliği itibariyle borcu sona erdiren hukuki bir işlemdir. Usul hukukunda borcu sona erdiren sebepler, maddi hukuka ilişkin savunma sebeplerinden olan itiraz niteliğindedir. Dava sırasında maddi hukuka ilişkin itirazlar, defilerden farklı olarak her zaman ileri sürülebilir ve dava dosyasına girmiş olması şartıyla hâkim itiraz sebeplerini kendiliğinden dikkate alabilir. Bu nedenle istinaf aşamasında davalının getirdiği ibra belgesi istinaf aşamasında incelenerek bir karar verilmelidir.

Taraflar aralarında düzenledikleri belgeyi her ne kadar ibra olarak nitelendirmiş olsalar da, eğer şartları varsa sulh anlaşması niteliğinde de olabilir. Sulh taraflarında aralarında karşılıklı fedakarlıkta bulunarak dava konusu uyuşmazlığa son verdikleri bir sözleşmedir. Sulh davayı sona erdiren sebeplerdendir. Sulh, hüküm kesinleşinceye kadar her zaman yapılabilir (HMK m. 314). Taraflar mahkeme dışında yapmış oldukları yazılı bir sulh sözleşmesini mahkemeye vererek sulh olduklarını bildirirlerse, tutanağa geçirilerek mahkeme dışı sulh mahkeme içi sulha dönüşür. Olayımızda tarafların aralarında yaptıkları sözleşme sulh niteliğinde ise istinaf aşamasında da hüküm kesinleşmemiş olduğundan davayı sona erdiren bir işlemdir ve istinaf mahkemesi tarafından incelenmesi gerekir.

8) Davalı taraf Güzelyapı İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd.’nin hükmün kesinleşmesinden sonra, davaya bakan ilk derece hakiminin Ali Akın’ın eşi olduğunu öğrenmesi üzerine başvurabileceği yol “yargılamanın yenilenmesi” yoludur.

Yargılamanın yenilenmesi, bazı ağır yargılama hatalarından ve noksanlarından dolayı, maddi anlamda kesin hükmün bertaraf edilmesini ve daha önce kesin hükme bağlanmış olan bir dava hakkında yeniden yargılama ve inceleme yapılmasını sağlayan olağanüstü bir kanun yoludur. Olağanüstü bir kanun yolu olması nedeni ile yargılamanın yenilenmesi yoluna ancak belli sebeplerin gerçekleşmesi halinde başvurulabilir. Bu sebepler sınırlı olarak sayılmış olup

Kanun'da belirtilmeyen sebeplerden dolayı yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilemez. Yargılamanın yenilenmesi sebepleri 375'nci maddede şu şekilde sayılmıştır:

- a) Mahkemenin kanuna uygun olarak teşekkül etmemiş olması.
- b) Davaya bakması yasak olan yahut hakkındaki ret talebi, merciince kesin olarak kabul edilen hâkimin karar vermiş veya karara katılmış bulunması.
- c) Vekil veya temsilci olmayan kimselerin huzuruyla davanın görülmüş ve karara bağlanmış olması.
- d) Karara esas alınan senedin sahteliğine karar verilmiş veya senedin sahte olduğunun mahkeme veya resmî makam önünde ikrar edilmiş olması.
- e) İfadesi karara esas alınan tanığın, karardan sonra yalan tanıklık yaptığının sabit olması.
- f) Bilirkişi veya tercümanın, hükme esas alınan husus hakkında kasten gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu sabit olması.
- g) Lehine karar verilen tarafın, karara esas alınan yemini yalan yere ettiğinin, ikrar veya yazılı delille sabit olması.
- ğ) Karara esas alınan bir hükmün, kesinleşmiş başka bir hükümle ortadan kalkmış olması.
- h) Lehine karar verilen tarafın, karara tesir eden hileli bir davranışta bulunmuş olması.
- ı) Bir dava sonunda verilen hükmün kesinleşmesinden sonra tarafları, konusu ve sebebi aynı olan ikinci davada, öncekine aykırı bir hüküm verilmiş ve bu hükmün de kesinleşmiş olması.
- i) Kararın, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması.

Somut olayda, davaya bakan hakimin taraflardan birinin eşi olması hali hakimin yasaklılık halidir. Böyle bir yasaklılık sebebi varken o hakimin davaya bakması ve hükmün kesinleşmesi yargılamanın yenilenmesi sebeplerinden biri olarak HMK m. 375/f. 1, b'de ifade edilmiştir.

Yargılamanın yenilenmesi süresi bu halde; kararın davalıya veya gerçek vekil veya temsilciye tebliğ edildiği; alacaklı veya davalı yerine geçenlerin karardan usulen haberdar olduğu tarihten itibaren üç ay ve herhâlde iade talebine konu olan hükmün kesinleşmesinden itibaren on yıldır.

Yargılamanın yenilenmesi yoluna ancak davanın tarafları başvurabilir. Yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurmakta hukuki yararı olan taraf, yargılamanın iadesini isteyebilir.

Yargılamanın yenilenmesi talebi, bir dava olarak açılır ve incelenir. Yargılamanın yenilenmesi davası, hükmü vermiş olan mahkemeye açılır ve o mahkemece incelenip karara bağlanır. Yargılamanın yenilenmesi davası, bir dava dilekçesi ile açılır ve bu dilekçede özellikle yargılamanın iadesini haklı gösteren sebebin yazılması gerekir. Yargılamanın yenilenmesi davasının davacısı, dayanılan sebebin niteliğine göre, karşı tarafın zarar ve ziyanını ödeyeceğine dair mahkemece takdir olunacak teminatı göstermeye mecburdur. Vekilin yargılamanın yenilenmesi davası açabilmesi için, vekâletnamesinde bir yargılamanın yenilenmesini talep etme yetkisinin açık bir biçimde bulunması gerekir.

II. MADDE İNCELEMESİ

TBK m. 75'e göre, "Bedensel zararın kapsamı, karar verme sırasında tam olarak belirlenemiyorsa hâkim, kararın kesinleşmesinden başlayarak iki yıl içinde, tazminat hükmünü değiştirme yetkisini saklı tutabilir."

Bir karara karşı, belli bir aşamadan sonra olağan kanun yollarına başvurulamaması, yani o karara karşı kanun yolunun bulunmaması veya mevcut kanun yolunun tüketilmesi ile şekli anlamda kesin hüküm ortaya çıkar. Şekli anlamda kesinleşen karara karşı, artık olağan kanun yoluna gidilemez. Bir karar hakkında maddi anlamda kesinlikten bahsedebilmek için, o kararın şekli anlamda kesinleşmiş olması gerekir. Yani şekli anlamda kesin hüküm, maddi anlamda kesin hükmün şartıdır. Medeni usul hukukunda maddi anlamda kesin hüküm,

hükümün kararı veren mahkeme tarafından değiştirilmemesi, tekrar dava edilememesi ve daha sonra açılan davada bağlayıcı olmamasıdır. Bir hüküm, maddi anlamda kesinleştikten ve kimin ne yönde haklı olduğu tespit edildikten sonra, ikinci kez aynı dava açılmaz ve bu tartışma konusu yapılamaz. HMK m. 303'de maddi anlamda kesin hükümün şartları sayılmıştır. Buna göre, bir davaya ait şekli anlamda kesinleşmiş olan hükümün, diğer bir davada maddi anlamda kesin hüküm oluşturabilmesi için, her iki davanın taraflarının, dava sebeplerinin ve ilk davanın hüküm fıkrası ile ikinci davaya ait talep sonucunun aynı olması gerekir.

TBK m. 75'e göre kesinleşmiş olsa dâhi hâkimin hükümünü iki yıl süreyle değiştirme hakkını saklı tutması imkânı getirilmiştir. Böyle bir kural bulunmasaydı, maddi anlamda kesin hüküm kavramı karşısında bu şekilde hükümün değiştirilmesi mümkün olmazdı. Çünkü mahkemeye sunulan vakıalara göre hüküm verildikten sonra kesin hükümün değiştirilmesi düşünülemez. Maddi anlamda kesin hüküm, kural olarak, ancak yargılamanın yenilenmesi yoluyla veya değişiklik davası ile ortadan kaldırılabilir. Değişiklik davası ile verilen hükümün temelini oluşturan vakıaların değişmesi halinde hükümün değişen koşullara uygun olarak tekrar gözden geçirilmesi ve yeni koşullara göre yeni bir hüküm verilmesi sağlanır. Değişiklik davası, maddi hukuktaki emprevizyon nazariyesinin usul hukukuna yansımalarıdır. Bu nedenle bu kural maddi anlamda kesin hükümün değiştirilebilmesinin istisnasını teşkil eder.

III. KARAR İNCELEMESİ

Yargıtay kararında yer alan somut olayda birden fazla davacı bulunmakta ve dava devam ederken bir tanesi ölmektedir. Davacılarından biri ölmüş olmasına rağmen ilk derece mahkemesi yargılamaya aynen devam ederek esas hakkında karar vermiştir. Temyiz üzerine dosya önüne gelen Yargıtay dairesi ise ölen davacının mirasçılara tebligat yapılarak davayı takip etmelerinin ve taraf teşkilinin sağlanması gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararını bozmuştur. Buradaki hukuki problem, dava devam ederken davacının ölmesi üzerine nasıl ve hangi şartlarla devam edileceği noktasındadır.

Taraf ehliyetine sahip olabilmek için, medeni hukuktaki hak ehliyetine sahip olmak gerekir. Gerçek kişiler tam ve sağ doğmak şartıyla hak ehliyetine sahip olur, ölmeleri ile de hak ehliyetleri sona erer. Taraf ehliyeti dava şartıdır. Bu husus davanın her aşamasında hâkim tarafından incelenebilir, taraflar da davanın her aşamasında bunu ileri sürebilirler.

Taraf ehliyeti davanın başında mevcut olmakla birlikte, dava sırasında ortadan kalkarsa, dava hemen reddedilmez. Taraflardan biri dava sırasında ölürse HMK m. 55'e göre işlem yapılması gerekir. Buna göre, mahkemece ölen tarafın mirasçıları tespit edilmeli ve mirasçılara tebligat yapılabilmesi için, sağ kalan tarafa süre verilerek davanın ertelenmesi gerekir. Süresi içinde mirasçılar davaya devam ederse sorun kalmaz. Davaya süresi içinde devam edilmezse, dava, taraf ehliyetinin sona ermesi sebebiyle reddedilir. Mirasın kabulüne veya reddine ilişkin erteleme dönemi içinde acele olarak yapılması gereken bir husus varsa diğer tarafın istemi üzerine mahkemece kayyım atanmasına da karar verilebilir. Kayyım atandığında ölen tarafın yerine kayyım taraf olarak davayı yürütür.

Ancak her davada taraflardan birinin taraf ehliyetinin sona ermesi sebebiyle davaya mirasçılara karşı devam edilebilme imkanı yoktur. Bunun için dava konusunun sadece öleni ilgilendirip ilgilendirmediğine bakmak gerekir. Dava konusu sadece öleni ilgilendiriyorsa, bu takdirde taraf ehliyetinin bulunmaması sebebiyle dava sona erer. Bu dava mirasçılara karşı devam edemez. Buna karşılık dava konusu sadece öleni ilgilendiriyorsa, davaya mirasçılara karşı devam edilebilir. Dava devam ederken ölen taraf davacı ise, davacının mirasçıları davayı mecburi dava arkadaşı olarak hep birlikte takip edebilirler.

Görülmekte olan bir dava esnasında ölen tarafın mirasçıları, bu durumu bildiren dilekçe mirasçılık belgesiyle mahkemeye kendiliğinden başvurup davayı takip etmek isterlerse,

davaya ölen tarafın mirasçlarıyla devam edilir. Bu durumda ölen tarafın yerine mirasçuları taraf olarak geçer ve artık davayı mirasçılar taraf olarak yürütür. Ancak dava sırasında ölen tarafın mirasçuları mahkemeye başvurmamışsa, sağ kalan taraf ölen tarafın mirasçularına tebligat yapılmasını ve mirasçuların duruşmaya çağrılmasını isteyebilir.

Taraf ehliyeti olmamasına rağmen, bir hüküm verilmişse, verilen hükümdeki bu eksiklik kanun yollarına başvurularak iptal edilebilir. Ancak bu şekilde verilen hükmün kesinleşmesi halinde gidilebilecek olağanüstü kanun yolu bulunmamaktadır. Bu durumda bu hüküm, hüküm olarak mevcut kabul edilir, ancak muhatabı olmayan etkisiz bir hüküm niteliğindedir.

Yargıtay kararı yukarıdaki bilgiler ışığında yerindedir. İlk derece mahkemesinin, mirasçuları tespit edip onların davaya devam edip etmeyecekleri belli olmadan ölmüş kişi hakkında esasa ilişkin bir karar vermiş olması bozma sebebi teşkil eder.

HMK'nın 27. maddesinde hukuki dinlenilme hakkı düzenlenmiştir. Buna göre; davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahiptirler. Bu hak; yargılama ile ilgili olarak bilgi sahibi olunmasını, açıklama ve ispat hakkını, mahkemenin açıklamaları dikkate alarak değerlendirmesini ve kararların somut ve açık olarak gerekçelendirilmesini içerir. Davacılarından birinin vefatından sonra mirasçılarının usulüne uygun olarak davaya dâhil edilmesi gerekir. Mirasçılara usulüne uygun olarak dava dilekçesi tebliğ edilip, haklarındaki yargılama ile ilgili bilgi verilmeden, açıklama ve ispat hakkı tanınmadan yargılama yapılarak savunma hakları kısıtlanmış haldeyken hüküm kurulması hukuki dinlenilme hakkının ihlali olduğundan da bozma sebebi teşkil eder.